

Чванкін Сергій Анатолійович,
*к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
голова Київського районного суду м. Одеси*

НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ПРОЕКТОМ ЦПК УКРАЇНИ

Радою з питань судової реформи представлений у березні 2017 року Проект ЦПК (далі – Проект ЦПК) [1]. Проект ЦПК містить значну кількість новел, що вимагають їх тлумачення. Не оминули змін і правила про наказне провадження.

У відповідності до ч. 2 та ч. 3 ст. 20 Проекту ЦПК («Справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів») «цивільне судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку: 1) наказного провадження; 2) позовного провадження (загального або спрощеного); 3) окремого провадження.

Наказне провадження, що відоме ще з часів римського права (так зване, інтердиктне провадження). Це провадження являє собою спрощене і усичене у порівнянні з позовним, альтернативне йому провадження у суді першої інстанції, що засноване на письмових доказах, які володіють високим ступенем достовірності з метою забезпечення можливості примусового виконання зобов'язання у скорочені у порівнянні з позовним провадженням строки. Наказне провадження є специфічною формою захисту прав кредитора за допомогою письмових доказів проти сторониборжника, яка не виконує або неналежним чином виконує свої зобов'язання. Важливою умовою такого провадження є особливий характер вимог кредитора [2].

У наказному провадженні можливе задоволення лише документально підтверджених і безспірних вимог. Безспірні вимоги заявника у наказному провадженні — це такі вимоги заявника, із яких не вбачається спір про право, тобто це вимоги, що впливають із повністю визначених і неоспорюваних цивільно-правових відносин [3].

Згідно ст. 43 Проекту ЦПК при розгляді вимог у наказному провадженні учасниками справи є заявник та боржник.

Стаття 161 є аналогічною до ст. 95 чинного ЦПК України як за назвою, так і за змістом. Збережені новели 2010 року щодо того, що підставою для судового наказу не можуть бути будь-які вимоги про стягнення з боржника грошових коштів або витребування майна, а тільки ті, що спеціально передбачені (у ст. 162 Проекту ЦПК), а також правило, що із заявою про видачу судового наказу може звернутися особа, якій належить право вимоги, а також органи та особи, яким законом надано право захищати

права, свободи та інтереси інших осіб.

Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ, зазнали деяких змін. Так, вимога про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівни- ковї суми заробітної плати доповнена вимогою про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку.

Пункт 6 ч. 1 ст. 162 Проекту ЦПК додає новий вид безспірних вимог, а саме: вимоги з договору, але із суттєвими обмеженнями, що не дозволяє говорити про аналогією із правилами, які існували у ЦПК до змін 2010 року. Таким може бути визнаний тільки: 1) письмовий договір (доречи різновидом письмового у цивільному законодавстві є електронний до- говір); 2) боржник за договором - юридична особа або фізична особа- підприємець; 3) сума вимоги не перевищує сто розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Можна прогнозувати, що першими такими нововведеннями скорис- таються банки для стягнення невеликих боргів з підприємців. (напри- клад, 01.05.2017 - 30.11.2017 року розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб складає 1684 грн., тобто вимога кредитора не може бути більшою, ніж 168400 грн., при цьому це загальна сума вимоги, яка включає і основну суму боргу, і проценти та пеню).

Неможливо застосування судового наказу до будь-яких правовідно- син, що виникли з письмового правочину, а тільки за вищезазначених умов.

Оскільки Проектом ЦПК запроваджується такий різновид позовно- го провадження як спрощене, у ч. 2 ст. 162 Проекту ЦПК зазначено, що особа має право звернутись до суду з вимогами, визначеними в частині першій цієї статті, в наказному або в спрощеному позовному проваджен- ні на свій вибір.

Так, згідно ст. 20 Проекту ЦПК позовне провадження може бути за- гальним або спрощеним.

Загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощено- му позовному провадженні. Спрощене позовне провадження призначене для розгляду малозначних справ, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи. Особливості спрощеного позовного провадження вимагають окремого дослідження. Вимоги до форми та змісту заяви про видачу судового наказу в цілому незмінні. Звертає на себе увагу ч. 4 ст. 165 Проекту ЦПК: «Якщо заяву по- дано в електронній формі до боржника, який має зареєстровану офіційну електронну адресу, заявник у подальшому повинен подавати будь-які процесуальні та інші документи, пов'язані з розглядом його заяви ви- ключно в електронній формі». Тобто подаючи таку заяву в електронній формі заявник зв'язує себе обов'язковою формою подачі наступних до-

кументів, що цілком логічно.

Якщо ст. 100 чинного ЦПК передбачає підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу чи її повернення, то ст. 166. Проекту передбачає «підстави для відмови у видачі судового наказу», наприклад, якщо із поданої заяви не вбачається виникнення або порушення права грошової вимоги, за якою заявником подано заяву про видачу судового наказу, порушені правила підсудності тощо.

Суд розглядає заяву про видачу судового наказу протягом п'яти днів з дня її надходження, а якщо боржником у заяві про видачу судового наказу вказана фізична особа, яка не має статусу підприємця, – протягом п'яти днів з дня отримання судом, інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника.

Розгляд проводиться без судового засідання і повідомлення заявника і боржника.

Обсяг цієї доповіді не дозволяє проаналізувати особливості, встановлені Проектом ЦПК щодо змісту судового наказу, надіслання боржникові копії судового наказу, форми і змісту заяви про скасування судового наказу та строки її подання, розгляду заяви про скасування судового наказу тощо. Ці питання потребують подальшого дослідження.

Література:

1. Проект Цивільного процесуального кодексу станом на 10.03.2017 // <http://jrc.org.ua/upload/steps/aaa6e65b9a705acf57f2e4b3a3c86ade.pdf>

2. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової, В.В. Васильченка, Н.Ю. Голубевої. – Х.: Одиссей, 2009. – С. 264.

3. Свідерська М. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 3. – С. 117.